

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור לתעתק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש א אייר תש"פ: הדלקת נרות: ירושלים 6:39 תל-אביב: 6:54 חיפה 6:46 מוצאי שבת: ירושלים: 7:54 תל-אביב: 7:56 חיפה: 7:57 ר"ת: 8:32

פרשת תזריע - מצורע

מדה כנגד מדה

"מגיע שיאבד לה - מדה כנגד מדה..."

מעשה באשה שהגיעה לביתו של הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, וסיפרה בכאב לרבנית כי במסגרת עבודתה היא משווקת תמונות ונעלמו לה האלבומים ואם לא תמצאם יגרם לה הפסד גדול.

נכנסה הרבנית וסיפרה לרבי חיים שבתו של רב פלוני מבקשת ברכה למציאת אבידתה וכי פרנסתה תלויה בזה. הדלת היתה פתוחה והמבקשת עמדה סמוך לפתח.

שמע רבי חיים והתעניין: "באיזו בת של הרב מדובר האם בבת הבכורה, השניה או השלישית?" הרבנית שהכירה את המשפחה השיבה באיזו בת מדובר.

הגיב רבי חיים: "אם כן, מגיע לה מה שקרה ולא אתן ברכה". לתמיחת הרבנית, הוסיף רבי חיים: "בגללה נאבדו מאביה לפני עשרים שנה ספריו וכתבי ידו, לכן מגיע לה שגם לה יאבד מדה כנגד מדה!"

מיד כששמעה האשה את הדברים הכחישה מכל וכל, ואולם לאחר כמה שעות הגיעה האשה בלווי בעלה והודתה כי נזכרה שאכן גרמה לאובדן הספרים וכתב היד של אביה. היא ביקשה את סליחתו של אביה והשיב שמוחל לה, למרות שכואב לו על אובדן כתבי ידו.

חזרה הרבנית וסיפרה לרבי חיים על מחילתו של האבא. ואז רבי חיים בירך את האשה שתמצא את אבידתה. למחרת באה האשה וסיפרה שמצאה את האבידה.

כל משאלותיך

כפי המדה שאדם נוהג עם הבריות כך נוהגים עמו מן השמים!

נלמד מהפסוק: "בדד ישב מחוץ למחנה" (פרק יג-מו)

ואמרו חז"ל מה נשתנה מצורע [משאר טמאים] שאמרה תורה "בדד ישב מחוץ למחנה מושבו"? אלא הואיל והוא הבדיל בלשון הרע בין איש לאשתו, ובין איש לרעהו, אף הוא יבדל, לפיכך אמרה תורה בדד ישב (ערכין טז): גם בפסוק "טמא טמא יקרא" ישנה "מדה כנגד מדה". כשם שנהג הוא לגלות קלונו של אנשים בפרהסיא, כך עליו לגלות קלונו שלו. (שמי"ה"ל ח"ב - פרק טז).

את ההנהגה הזו, מדה כנגד מדה, מוצאים אנו בכל דבר וענין, לטוב או למוטב. וכפי שהביאו חז"ל דוגמאות לזה ש"במדה שאדם מודד, בה מודדין לו". כגון בגמרא (סוטה טז): על שמשון ואבשלום. וכן מצינו אצל יוסף ואחיו. ואכה"מ. מטרת הנהגה זו היא כדי שנוכל ללמוד לפי סוג העונש, מהו העוון אותו צריך לתקן.

וכפי שביארו המפרשים בפסוק בתהלים (טב-יג) "ולך ה' חסד, כי אתה תשלם לאיש כמעשהו" שהחסד הוא בכך שהקב"ה משלם על מעשי האדם בהנהגה של "מדה כנגד מדה", שהגמול יהיה תואם ל"מעשהו", ובכך יבין על איזה עוון נענש, וידע מה עליו לתקן ועל מה לשוב בתשובה.

והגר"ח שמואלביץ זצ"ל ביאר (בשיחות מוסר - תשל"ב) שזו הסיבה שכאשר מתו המרגלים במגיפה, היו תולעים יוצאים מלשונם עד טבורם, זאת כדי להראות לכל, כי בעוון לשון הרע מתו המרגלים. בכך גם הנגעים שנענש בהם האדם, באים עליו קמעא קמעא, כדי שיוכל להתבונן ולראות את טעותו אולי ישוב ורפא לו.

בצל מגיפת ה'קורונה', ה' יסירנה במהרה, הארכנו בעלון פרשת "צו" על גודל החובה להתבונן ולחקור מהי ה"מדה כנגד מדה" שישנה בסגירת בתי הכנסת בפני המתפללים. שיתכן שזה בא לעורר על העוון החמור של שיחות חולין בבתי הכנסת ובמיוחד בשעת התפילה וקרה"ת, שכאשר נוהגים בבית הכנסת קצת "כמו בבית", נאלצים להרגיש בבית קצת "כמו בבית הכנסת".

והנה נכון להיום (שלהי ניסן), מורשים "מניני המרפסות" לצאת למרחבים פתוחים. שזה אומר להתפלל במקומות פרוצים לכל רוח (ותרתי משמע), ובמרביתם אין אלו מקומות הראויים והמתאימים להתפלל בהם בכבוד ראש וללא הפרעת ה"רחוביות". ובמיוחד אלו הממוקמים בשבילי היחיד והרבים, וגם כאן כשעדיין נמנע מאיתנו להכנס ל'בית מקדש מעט' יש לחשוב מהי ה"מדה כנגד מדה" בזה?

ואולי יש להצביע על אמרת חז"ל (ברכות ו): "כל הקובע מקום לתפלתו וכו' המלמדינו על המעלה הנשגבה שיש בקביעות מקום לתפלה, אשר לצערינו לא הכל הקפידו שיהיה להם מקום קבוע בבית הכנסת, ושמקום זה יהיה ראוי להתפלל בו בכוונה ללא הפרעות, ושיהיה ראוי רק לתפלה ולא לדברים נוספים. ויתכן שעל כך באה התפילה הארעית במרחב הפתוח, לעורר אותנו, להתחזק גם בענין זה.

עלון "איש לרעהו" פרשת תזריע מצורע לעילוי נשמת

מרת האדעס דובה ע"ה בת ר' משה ז"ל סוחובולסקי

נלב"ע כט ניסן תשע"ב, ת.נ.צ.ב.ה.

שלא לדבר לשון הרע על הזולת!

נלמד מהפסוק: "אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת וזהו בעור בשרו לנגע צרעת..." (פרק יג-ב)

ואמרו חז"ל: על שבעה דברים נגעים באים, על לשון הרע ועל שפיכות דמים וכו'. על לשון הרע דכתיב: "מלשני בסתר רעהו אותו אצמית" (ערכין טז.). וכן אמרו: **"כל המספר לשון הרע נגעים באים עליו שנאמר "מלשני בסתר" וגו' וכתיב התם "לצמיתות" ומתרגמינן "לחלוטין" ותנן "אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה" ופירש רש"י: אלמא אצמית דמתרגם לשון חליטה היינו צרעת. (ערכין טו:).**

על המצורע נאמר: "והצורע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים... ועל שפם יעטה... בדד ישב מחוץ למחנה מושבו". המצב המיוחד הזה בו נמצא המצורע, מזכירה לרבים וטובים את המצב שכולנו נמצאים בו בצל מגיפת הקורונה ה", שמירת הבידוד ועטיית המסכות על הפנים, והזדמנות זו נקרתה כדי לעורר על אותן עבירות [לשון הרע גסות הרוח וצרות העין וכו'] הגורמים לתוצאה הזו. וכמש"כ הרמב"ם (פ"א מתענית ב-ג) שהידיעה על מה באה הצרה תגרום להסיר הצרה עיי"ש.

עוד רמז המקשר בין הקורונה ללשון הרע: ידוע ומפורסם כי תחילתה ומקורה של המגיפה היה במאכלות האסורות והמאוסות. וכבר דרש הגה"צ **רבי ישראל שלנטר זצ"ל:** מדוע נסמכה פרשת "תזריע" שרוב רובה עניני נגעים ומצורעים לפרשת "שמיני" שרוב רובה עניני מאכלות אסורות? משום שהנגעים באים בעיקר על עוון לשון הרע ובעוד שרוב בני אדם נזהרין מאכילת מאכלות אסורות, שלא יבלעו חלילה תולעת קטנה (ובוודאי לא "עטלפים" וכיו"ב), הרי מאידך, אין הם נזהרים בכבודו של הזולת ואיש את רעהו חיים בלעו במלתעות הלשון הרע.

לפיכך סמכה תורה פרשת תזריע לפרשת שמיני, לאמר: כשם שאתם נזהרים מאוד במאכלות אסורות, כך תזהרו בלשון הרע...

ובאמת יש להתבונן ולשאול: אם עונש הנגעים, המרחיקים את המצורע מחוץ למחנה, באים על לשון הרע, מדוע הנגעים הללו אינן מצויין בזמננו, וכי כבר כלו מספרי לשון הרע מכרם בית ישראל!?

עמד על ענין זה החפץ חיים (בספרו שמי"ל) וביאר בב' אופנים: (א) כתוב בספר הקנה ש"כל המוציא לשון הרע מפיו נידון בצרעת ומי שאינו נעשה מצורע, נידון בעניות, ושקולה העניות כצרעת" ומוסיף הח"ח שכן מצינו אצל הנחש שהיה הראשון לדבר לשה"ר ונענש בענין מזונו ככתוב "ועפר תאכל" וגו' הוא הדין לכל המרגיל עצמו בחסא לשון הרע, נענש עבור זה בעניות ודלות וכו' תמורת צרעת מוחלטת שהיתה ראויה לבוא עליו. [ואכן אחד מסימני ה"קורונה" הוא המשבר הכלכלי והעניית שבה בעקבותיה].

(ב) ענין המצורע הוא בזמן שבית המקדש קיים. ואולם עתה שאין לנו מקדש ולא קרבנות ולא כהן מטהר, טומאת הנגע שבא על לשה"ר דבקה רק בנפשו. וזה שאמרו (בילקוט פר' מצורע - תקנג), "שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו" - מצרעת נפשו. עיי"ש.

וחשבנו, שכיום לאור המגיפה העולמית שמצריכה בידוד, ניתן ליישב את שאלתינו באופן נוסף: אמרו חז"ל (נדרים סד): "ארבעה חשובין כמות, עני [=נלמד מלמדן ואבירים שירדו מנכסיהם ונאמר עליהם "כי מתו"], מצורע [=נלמד ממרים שלקתה בצרעת ונאמר "אל נא תהי כמות"], סומא ומי שאין לו בנים.

ויש לחקור מדוע מצורע חשוב כמות, האם מצד יסורי הצרעת, או מצד שחייב לשבת בודד מחוץ למחנה ללא כל קשר עם אנשים וכאמרת חז"ל (תענית כד). "או חברותא או מיתותא". אם נאמר שהבידודות היא שמחשיבה את המצורע כמות, ניתן לבאר שאמנם בזמננו אין צרעת אבל את התוצאה שישנה מהצרעת היא הבידוד, שמתחייב מהקורונה, הוא קיים גם בזמננו.

נסיים בעובדה על אחד ששאל את ראש הישיבה הגאון רבי גרשון אידלשטיין שליט"א, במה כדאי לו להתחזק והשיב: "בענין שמירת הלשון". המשיך הלה ושאל: האם לקבל על עצמו ללמוד כל יום הלכות שמי"ל והשיב: "אל תקבל על עצמך שום קבלות אלא פשוט תפסיק לדבר לשון הרע!"

"יפשפש במעשיו" של מי?

לפני כמאה ושישים שנה, פרצה בויילנא מגיפת החולירע. כרגיל בשעת צרה, התחילו היהודים לחפש ולחטט אחרי חטאיהם ולפשפש במעשיהם. בא "מחפש חטאים" כזה אל הגה"צ רבי ישראל מסלנט זצ"ל וסיפר לו כי בביתו של פלוני נעשים מעשים אשר לא יעשו.

אמר לו רבי ישראל: את המצורע שלחו מחוץ לג' מחנות, כי לפי חז"ל (ערכין טז:) צרעת באה על חטא לשון הרע. ואיסור לשון הרע הוא לא בגלל הפצת דברי שקר, אלא בגלל שמחפש חטאים רק אצל השני, רק אצל הזולת.

על כן אומרים לבעל לשון הרע כזה: אם אתה אמן כה גדול, למצוא חטאים, צא מחוץ למחנה. תתבודד עם עצמך ותמצא את החסרונות שלך והעוונות שלך...

בדק את הסכין בלשונו...

מעשה בשני שוחטים שבאו להבחן אצל הגה"ק רבי זאב וואלף גינצלר הי"ד (אב"ד קהילת דיארמט) כדי להתקבל למשרת שו"ב בקהילתו. שניהם באו לשבות בעיר. באותם שנים היה המנהג לבדוק את השו"ב האם הוא גם "בעל תפלה" בכדי שיוכל לשמש גם בתור שליח ציבור...

ויהי למחרת השבת, באו שני השוחטים להראות את סכינם. אמר אז הרב גינצלר לראשי הקהילה שהיו באותו מעמד, שיעשו סימן על שני הסכינים מבלי להגיד לו למי שייך כל סכין. אף כי התפלאו ולא הבינו פשר דבר, קיימו את פקודת הרב. לאחר מכן מסרו את הסכינים לבדיקתו של הרב. ולתדהמתם אמר להם הרב: סכין זה הוא של שוחט פלוני וסכין זה הוא של השוחט השני.

בראות הרב את גודל השתוממותם של הנוכחים, נענה כשבת שחוק על פניו ואמר: "אל תחשבו כי בעל רוח הקודש אני, אלא שמובא בגמרא (חולין יז:) רב ששת בדק את הסכין "בלישניה" [=בלשונו] ובספרי המוסר מפרשים (בדרך צחות) שכונת חז"ל שבדקים את שמירת לשונו של השו"ב, האם שומר הוא את פיו ולשונו מדיבורים בטלים וכ"ש מדיבורים אסורים.

"אף אני" - המשיך הרב - "השגחתי במשך יום השבת על מוצא שפתותיהם של שני השוחטים וראיתי שהאחד שותק והשני הוא ההפך ממנו, ומזה דנתי שאותה הסכין שהיא חדה וחלקה היא סכיניו של השותק.

הלמות עמלים

להתחזק בשמירת הלשון

סיפר נכדו של הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל: לפני כשלושים שנה, לאחר שאירעו מספר אסונות קשים בירושלים, הגיעו משלחת של רבנים ועסקנים, ובהם הגאון רבי ישראל גנס שליט"א, למעונו של רבי שלמה זלמן לשאול אותו במה צריך הציבור להתחזק בכדי למנוע אסונות נוספים.

לאחר מחשבה ענה להם רבי שלמה זלמן, שכדאי להתחזק בענין שמירת הלשון, ואף כדאי שיעשו כינוס גדול בבניי האומה, כשהוא הציע מיוזמתו סיוע כספי מכיסו הפרטי לממן את הכינוס הגדול. ואכן מאז החל הרב גנס להפעיל מערך שיעורים לבנות ישראל בהלכות שמירת הלשון, ובאחד מימי תשעת הימים מתכנסים מידי שנה, בנות ישראל בכינוס ארצי גדול לשמוע דברי חיוק והתעוררות בעניני שמירת הלשון מפי גדולי ישראל.

מתוך ראיון עמו

לנהוג בענוה ובשפלות עם רעהו [ולא בגאווה וגסות הרוח]! נלמד מהפסוק: "אשה כי תזריע וילדה זכר" (פרק יב-ב)

וּכְתַב רִש"י: כִּשְׁם שִׁיְצִירְתּוֹ שֶׁל אָדָם אַחֵר כָּל בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף בְּמַעֲשֵׂה בְרָאשִׁית, כִּךְ תּוֹרַתוֹ נִתְפָּרֶשֶׁת אַחֵר תּוֹרַת בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף. עוֹד אָמְרוּ חַז"ל בְּמִדְרַשׁ, עַל הַפְּסוּק "אֲחֹר וְקִדְּמִי צִרְתָּנִי" אִם זָכָה אָדָם אֹמְרִים לוֹ אַתָּה קִדְּמְתָה לְכָל מַעֲשֵׂה בְרָאשִׁית, וְאִם לֹא אֹמְרִים לוֹ יָתוּשׁ קִדְּמְךָ: עַכ"ד. זֹאת כִּדֵּי שֶׁלֹּא יִתְגַּאֵה וְיִתְנַשֵּׂא הָאָדָם לְחֻשׁוֹ שֶׁהוּא הַשְּׁלִיט עַל הַבְּרִיאָה וְיִכּוֹל לִלְכַת בְּדַרְכֵי לְבוֹ. לְדַעַת חַז"ל (עֵרְכֵן טז.) אֶחָד מִשְׁבַּע דְּבָרִים הַמְּבִיאִים נֹגְעִים עַל הָאָדָם הוּא גִסוּת הַרוּחַ. לְפִיכֵךְ עַל הַמְצוּרֵעַ לְהִבְיֵא כְּפִי שְׁנֹאמֵר לְהֵלֵךְ "עֵץ אֲרִז וְאֲזוּב" (יד-ד) וְכַתֵּב רִש"י: מֵה תִקְנֶתָּ וְיִתְרַפֵּא: יִשְׁפִיל עַצְמוֹ מִגְּאוּתוֹ כְּתוֹלַעַת וְכֵאֲזוּב.

הַגֵּה"צ רַבִּי יַחְזְקָאֵל לׁוֹיִנְשְׁטֵיִן זצ"ל הִיָּה אֹמֵר בְּשִׁיחֻתוֹ (הוֹבֵא בְּאוּר יַחְזְקָאֵל - דְּרַכֵּי הָעֲבוּדָה) כִּי כֹאשֶׁר נִמְצְאָת מִדַּת הַגְּאוּהָ בְּאָדָם, הוֹכַחָה הִיא לְמִיעוּט חִכְמָתוֹ. וְטַעַם הַדְּבַר מִשּׁוּם שִׁיְסוּדָה שֶׁל מִדַּת הַגְּאוּהָ נְעוּצָה בְּכֵךְ שֶׁהָאָדָם בְּטוּחַ בְּעַצְמוֹ וּבִיְכוּלָתוֹ, וְסִבּוּר הוּא שֶׁהִיָּע לְתַכְלִית הַשְּׁלִימוּת וְלֹא חֶסֶר לוֹ מֵאוּמָה. מִשּׁוּם כִּךְ מִרְגִּישׁ גְּאוּהָ בְּלָבוֹ וּמַחְשִׁיב אֶת עַצְמוֹ. הֵרִי זֶה הוֹכַחָה לְמִיעוּט הַחִכְמָה שֶׁבוֹ.

שֶׁכֵּן יָדוּעַ הוּא שֶׁהַחֶכֶם הָאִמִּיתִי אִינּוֹ מִסְתַּפֵּק בְּמֵה שֶׁכָּבֵר הַשִּׁיג. אֲלֵא תַמִּיד מִרְגִּישׁ שֶׁחֶסֶר הוּא וְשׂוֹאֵף לְהוֹסִיף חִכְמָה עַל חִכְמָתוֹ וְלִהְשַׁתֵּלֵם בָּהּ. נִמְצָא, אִיפּוּא, שֶׁאִין לוֹ כֵּל מִקּוּם הַתְּגַאוּת, שֶׁהֵרִי חֶשׁ שְׁעֵדִין לֹא הִיָּע עַל הַשְּׁלִימוּת הַנִּדְרֶשֶׁת. עַל כֵּן הַמְתַּגָּה, רְחוּק הוּא מֵהַחִכְמָה כִּי אִינּוֹ מִבִּין שִׁישׁ עוֹד חִכְמָה שִׁיְכוּל לְהִבִּין וְשֶׁהִיא חֶסֶרָה לוֹ וְעַל כֵּן מִרְשָׁה לְעַצְמוֹ לְהַתְּגַאוּת.

בְּגַמְרָא (נְדָרִים ט): סִיפֵר שֶׁמִּעוֹן הַצְּדִיק: פַּעַם בָּא אֵלַי אָדָם אֶחָד נֹזֵר מִן הַדְּרוֹם וְרֵאִיתִי שֶׁהוּא יָפָה עֵינָיִם וְטוֹב רֹאֵי וְקוֹצוֹתָיו סְדוּרוֹת לוֹ תַלְתָּלִים, אִמְרַתִּי לוֹ בְּנִי, מֵה רֵאִיתִי לְהַשְׁחִית אֶת שַׁרְךְ זֶה הַנְּאִי? אָמַר לוֹ: רֹעָה הֵייתִי לְאֲבָא בְּעִירִי, וְהַלַּכְתִּי לְמַלְאָת מַיִם מִן הַמַּעֲיִן וְנִסְתַּכְלַתִּי בְּבוּאָה שְׁלִי וּפְחַז עָלַי יִצְרִי וּבִיקֶשׁ לְטוֹרְדָנִי מִן הָעוֹלָם... אִמְרַתִּי לוֹ: רַשָּׁע! לְמָה אַתָּה מְתַגָּה בְּעוֹלָם שֶׁאִינּוֹ שְׁלֵךְ, בְּמִי שֶׁעֵתִיד לְהִיּוֹת רִימָה וְתוֹלַעָה? הָעֲבוּדָה שֶׁאֶגְלַחְךָ לְשִׁמּוּם... מִיָּד עַמְדַּתִּי וְנִשְׁקַתִּי עַל רֵאשׁוֹ...

וּבִיאַר הַגֵּה"צ קִנְיִבְסְקִי - הַסְטִיפְלֵר זצ"ל (בְּסַפְרוֹ בְּרַכַּת פֶּרֶץ - נִשְׂא): חַז"ל אִמְנָם סִיפְרוּ לָנוּ מֵה הוּא אֹמֵר לִיצַר הָרַע שֶׁבִיקֶשׁ לְטוֹרְדוֹ, אֲבָל מֵה הִיצַר הָרַע אֹמֵר לוֹ: מֵה הוּא רֹצֵה מִמֶּנּוּ? וְאוּלָם אִפְשֶׁר לְלַמּוֹד וְלְהִבִּין מִמֵּה שֶׁהוּא צֶעֶק עַל הִיצַר הָרַע "לְמָה אַתָּה מְתַגָּה בְּעוֹלָם שֶׁאִינּוֹ שְׁלֵךְ!" כִּי הִיצַר הָרַע בִּיקֶשׁ לְהַכְשִׁילוֹ בְּגֵאוּהָ: הִיצַר הָרַע אֹמֵר לוֹ: יֵשׁ לְךָ מַעְלָה... וְהַתְּחִיל לְהַבְעִיר בּוֹ גְּאוּהָ, וְגֵאוּהָ זֶה "סַם הַמוּוֹת".

"אֲצַלְנוּ" - אֹמֵר הַסְטִיפְלֵר - "כָּל סַפֵּק סְפִיקָא שְׁנִדְמָה לְבֵן אָדָם, כִּשְׁמִסְתַּכַּל בְּזִכּוּכִית מִגְּדַלְתָּ עַל עַצְמוֹ, שִׁישׁ לוֹ אִיזוֹ שֶׁהִיא מַעְלָה אוֹ מִדָּה טוֹבָה, כִּבֵּר כָּל בְּרוּאֵי עוֹלָם לֹא יִכּוֹלִים לְעַמּוֹד בְּמֵה שֶׁמִּגִּיעַ לוֹ... הוּא מִתְּחִיל "לְהַחְזִיק מִעַצְמוֹ" וְזֶה מֵה שֶׁהוֹרֵג אוֹתוֹ! הַסְטִיפְלֵר אֹמֵר פַּעַם: יֵשׁ לְפַחוֹת עֶשְׂרֵת אֲלֵפִים אִישׁ שֶׁסְּבוּרִים עַל עַצְמָם שֶׁהֵם "כְּמַעֲט" רִשְׁכָּבָה" וְזֶה שֶׁרַק "כְּמַעֲט", זֶה מִפְּנֵי שֶׁהָעוֹלָם אִין מְכִירִים בְּכֵךְ מִשּׁוּם-מֵה...

וְאִילוֹ אוֹתוֹ נֹזֵר מִן הַדְּרוֹם, כִּשְׁהִיצַר הָרַע אֹמֵר לוֹ, אַתָּה יָפָה וְהַתְּחִיל לְהַכְנִיס בּוֹ גְּאוּהָ, מִיָּד הוּא צֶעֶק עָלָיו - עַל עַצְמוֹ: "עַד מַתִּי אַתָּה מְתַגָּה בְּעוֹלָם שֶׁאִינּוֹ שְׁלֵךְ?" וְעוֹד פִּירֵט לוֹ אֶת הָאִמְתָּה כְּמוֹ שֶׁהִיא: "בְּמִי שֶׁעֵתִיד לְהִיּוֹת רִימָה וְתוֹלַעָה"...

"בעוונותי הרבים אין בי תורה..."

לְפָנֵינוּ נוֹסַח הַסַּכְמָה אוֹפִיִּינִי שֶׁהַעֲנִיק הַגָּאוֹן רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים זִוְנַפְלָד זצ"ל לְאֶחָד מִמַּחְבְּרֵי הַסְּפָרִים, כְּתוּב כּוֹלוֹ בְּסַגְנוֹן מִיּוּחַד הַמַּמְחִישׁ הַיֵּטֵב אֶת עֲנוּוֹתָנוֹ וְשִׁפְלוּת רֹחוֹ עַד שֶׁאִינּוֹ מוּצָא בְּעַצְמוֹ שׁוּם מַעְלָה, וְכֵךְ כְּתַב: "הֵאִיר לִנְגַד עֵינָי מִכְּתָבוֹ עִם חִידוֹ"ת הַמֵּאִירִים... וּבִיקֶשׁ מִמֶּנִּי לְשִׁים עֵינָי עַל הַחִידוּשִׁים וְלִתֵּת הַסַּכְמָתִי עֲלֵיהֶם. נִשְׁתַּוְּמַמְתִּי לְרֵאוֹת כִּי חִשְׁבֵנִי בְּתוֹר אָדָם הַמַּעְלָה, וְאִנִּי בְּעוּוֹנוֹתֵי הַרְבִּים אִין בִּי תוֹרָה וְלֹא חִכְמָה וְלֹא יִרְאֵת שְׁמַיִם..."

"וּמָה אִנִּי לְהַסְכִּים עַל דְּבָרֵי תוֹרָה הַנֶּאֱמָרִים מִפִּי גְּדוּלִים מִמֶּנִּי בְּאִין-עֶרְךָ. יָדַעְתִּי שִׁפְלוּתִי כִּי טִירְדוּתֵי הָעַצְמוּם לֹא נִתְּנוּנִי לְשִׁקּוֹד עַל דְּלִתִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וְלְהַעֲמִיק בָּהּ כְּרֵאוֹי אִפִּילוֹ בְּסוּגִיָּה אַחַת. וְיוֹדַע אִנִּי כִּי נִמְצְאִים בְּעִיָּה"ק תּוֹבֵב"א תַלְמִידֵי חֲכָמִים גְּדוּלִים וִירָאִים וְצַדִּיקִים וְקְדוּשִׁים, אִיךְ אִשָּׂא פָנַי לְוֹמֵר שֶׁאִנִּי נוֹתֵן הַסַּכְמָה. בּוֹשְׁתִי וְנִכְלַמְתִּי מִטּוֹבִיָּה דְּמַר שְׁחוּשׁ בְּדַעְתּוֹ כִּי עָלִיתִי בְּמַעְלוֹת הַתּוֹרָה. הַלוֹוֵאֵי יִזְכְּנִי הַשִּׁי"ת לְיִשֵּׁב הַשְּׁקֵט עַל הַתּוֹרָה וְהָעֲבוּדָה וּבְרִיאָאוֹת שְׁלִימָה וְלַעֲשׂוֹת חֵיל בְּמַצּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים... הַלוֹוֵאֵי יְבוֹאוּ הַגְּאוּנִים תּוֹפְשֵׁי הַתּוֹרָה לְהַרִים מִצַּב עֵיָה"ק וְיִוִּשְׁבִיָּה... עַכ"ל. וְהַדְּבָרִים מְדַבְּרִים בְּעַד עַצְמָם.

עפ"י האיש על החומה

שומר נאמן...

אֶחָד מִגְּדוּלֵי הַתּוֹרָה וְחֲכָמֵי הַמַּעֲרָב הִיָּה הַגֵּה"צ רַבִּי יְהוּדָה בֵּן עֶטֶר זצ"ל [עָלָיו כְּתַב הַרְבַּ הַחִידוּ"א זצ"ל "סוּלַת נִקְיָה וּמְלוּמַד בְּנִיסִים וְאֵף הוֹשֵׁלךְ לְגוֹב הָאֵרִיוֹת וְנִיצַל" כְּמוּבָא ב"שֵׁם הַגְּדוּלִים"].

וּבְמִקּוּם גְּדוּלוֹתוֹ שֶׁם גּוֹדֵל מִדַּת עֲנוּוֹתָנוֹתוֹ. וְדוּגְמָא לְכֵךְ בְּמַעֲשֵׂה שֶׁלְּפָנֵינוּ: יוֹם אֶחָד בְּצֵאת רַבִּי יְהוּדָה בֵּן עֶטֶר מִבֵּית הַמְּדַרְשׁ, בְּדַרְכּוֹ לְבֵיתוֹ, בִּיקֶשׁ יְהוּדִי תַמִּים הַמוּכָר פַּחַם, מִרְבִּי יְהוּדָה, לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ טוֹבָה לְעַמּוֹד עַל יַד פֶּתַח חֲנוּת... כִּי רַעַב הוּא, וְאִינּוֹ יִכּוֹל לְסַגּוֹר אֶת הַחֲנוּת, כִּי קֶשֶׁה מְאוּד לְהַכְנִיס אֶת הַסְּחוּרָה פְּנִימָה וְשׁוֹב לְהוֹצִיאָהּ. וְלָכֵן מִבְּקֶשׁ מִמֶּנּוּ שִׁיעֲמוּד שֶׁם וְיִשְׁמוֹר עַל הַחֲנוּת וְהַסְּחוּרָה עַד שִׁיִּסִּים אֶת אֲרוּחָתוֹ...

אֵף שֶׁכְּמוֹבֵן מְדוּבֵר בְּזִקֵן תַלְמִיד חֲכָם וְאִינָה לְפִי כְּבוֹדוֹ, חִיִּךְ רַבִּי יְהוּדָה בְּנוֹעַם וְקִיבֵל בְּרִצּוֹן אֶת הַשְּׁמִירָה חִינָם, וְאֹמֵר לְמוֹכֵר: "לְךָ בְּנֵי אֶכּוֹל בְּשִׁמְחָה לְחַמְדְּךָ"... וְרַבִּי יְהוּדָה עִמַּד שֶׁם כְּשׂוֹמֵר מְסוּר וְנֶאֱמָן. כְּעִבּוּר רַגְעִים אַחְדִים עֵבֵר שֶׁם הַגָּאוֹן הַגְּדוֹל רַבִּי יַעֲקֹב בֵּן צוּר זצ"ל שֶׁהִיָּה אֶחָד מִדִּיִּנֵי בֵית הַדִּין בְּעִיר וְשֶׁאֵלּוֹ בְּתַדְהַמָּה לְפָשֵׁר עַמִּידָתוֹ בְּמִקּוּם זֶה.

הַשִּׁיב רַבִּי יְהוּדָה בְּחִיּוֹךְ: "הַמוֹכֵר זִיכְנֵי בְּגַמְלִלוֹת חֲסִדִים לְשִׁמּוֹר עַל חֲנוּתוֹ עַד שִׁיְגַמּוֹר לְאֶכּוֹל". הַתְּרַגֵּשׁ הַדִּיין עַד מְאוּד לְמַרְאֵה עֵינָיו וְהוֹסִיף לְמַחוּת עַל סַכְלוֹתוֹ שֶׁל הַמוֹכֵר. אֵךְ רַבִּי יְהוּדָה הִגֵּן עַל תְּמִימוּתוֹ שֶׁל הַמוֹכֵר וְאֵף הַצְּדִיקוֹ עִפ"י מַעֲשֵׂה שֶׁהוּבָא בִירוּשְׁלַמִי (כְּלֵאִים פ"ט ה"ג) עַל רַבִּי יְהוּדָה עִי"ש.

מעשי חכמי הספרדים

"מישא כבד שלא אוכל לשאת..."

בְּשַׁעְתּוֹ הַחֲלִיטָה מוּעַצַת עִירִיית יְרוּשָׁלַיִם לְהַעֲנִיק לְצַדִּיק רַבִּי אֲרִיָּה לׁוִין זצ"ל אֶת הַתּוֹאֵר "יִקִּיר הָעִיר" (וְתוֹאֵר שְׂרָבִים הַחֲשִׁיבוּהוֹ לְכַבּוֹד גְּדוֹל) סִירַב רַבִּי אֲרִיָּה בְּתוֹקֵף וְלֹא רֹצֵה בְּכַבּוֹד הַמְּדוּמָה הַזֶּה וְכֵךְ כְּתַב בֵּין הֵיטֵר בְּמַכְתָּבוֹ לְרֵאשׁ הָעִיר:

"בְּכָל לְשׁוֹן שֶׁל בְּקֶשָׁה אֲבַקֶּשׁ עִם נַפְשִׁי וּבְרִיאוֹתֵי, לְסַלֵּק הָעֵינִין הַזֶּה לְגַמְרֵי מִן הַסְּדֵר... הַכְּבוֹד הַזֶּה הוּא מִשָּׂא כְּבֵד שֶׁלֹּא אוֹכֵל לְשֵׂאת. לֹא עֲשִׂיתִי שׁוּם דְּבַר בְּבִנְיַן הָאֶרֶץ. לֹא בְּנִיתִי בַתִּים, לֹא נִטַּעְתִּי כְּרַמִּים... וְאִם אוֹלֵי הַשְּׁתַּתְּפֵתִי בְּצַעֲרָם שֶׁל אַחֲנִינוּ הַיִּקְרִים הַסּוֹבְלִים, כִּבֵּר נַחְלָתִי כְּבוֹד וּפְרַסוּמִים יוֹתֵר מִיָּד... אַתְּחַנֵּן בְּכָל לְשׁוֹן שֶׁל תְּחִינָה לְפָנַי מַע"כ לְחוּס עַל בְּרִיאוֹתֵי לְבַטֵּל דְּבַר זֶה מִעִיקְרָא, וְלְהַעֲנִיק הַכְּבוֹד הַגְּדוֹל לְמִי שֶׁמִּגִּיעַ לוֹ... זְכוּת גְּדוּלָה בְּשִׁבְלֵי לִישׁוֹן לִילָה אֶחָד בִירוּשָׁלַיִם. מִסְפִּיק לִי בְּלִי דִי לְהִיּוֹת תּוֹשֵׁב יְרוּשָׁלַיִם עִיָּה"ק".

וְאִכֵּן מִשְׂאֵלָתוֹ הַתְּקַבְּלָה וְכָל חֲבָרֵי הַמוּעַצָּה נִעְנוּ לְבַקְשָׁתוֹ וְהַצְּבִיעוּ כְּרִצּוֹנוֹ.

דרך אבות

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

נְחֻפְּשָׁה דְרָכֵינוּ ! / הרב נפתלי וינברג

ולעם-ישראל ולא יתפקד בשום משרה שיש לה השפעה על יחד או על רבים.

דיבור. דגש מיוחד יש לשים על הדיבור. להתרגל לדבר רק טוב וללמד זכות על כל יהודי. מי שאין בפיו דיבורים חיוביים – שתיקתו עדיפה מדיבורו, חובה להתרגל ל"סייג לחכמה שתיקה".

הצנע-לכת. מהפך בכל התחומים, דיבור, לבוש, מעשים, אכילה – וכמובן בשמחות וחתונות!

חומרנות. פחות טיסות, פחות טיולים, פחות בתי-מלון, פחות תענוגי עולם-הזה. הכלל בכל צריך להיות 'בכל דרכך דעהו', האם השי"ת מרוצה ממה שאנחנו מתכננים האם לאו.

צדקה. יותר מידי מהכסף הולך על מותרות – במקום להגיע למי שבאמת זקוק לו. גם אם העשירים מפרישים 'מעשר' או 'חומש', הם עדיין מוציאים סכומים דמיוניים על מותרות. יש לכם מושג לכמה משפחות יכלו לעזור בכסף שמשפחה עשירה אחת מבזבזת על טיול לספארי של אפריקה?!

אז בואו לא נשאל את עצמנו האם הטיול "אסור", אלא האם זה רצון השם? כמה אור יכל הסכום הזה להצית בעיניהם הכבויות של אלה שאין להם שכר-לימוד לשלם; שקשה להם לרכוש תרופות, או הבן שלהם כבר מתבייש עם החליפה הקרועה שלו!

בית-השם. לא מדברים שיחות חולין בבתי מדרש ובתי כנסת, גם שלא בשעת התפילה. במקום קדוש מדברים רק עם הקב"ה ועם החברותא בדברי תורה. הרבנים והגבאים ימצאו את הדרך כיצד להפוך זאת לנחלת ההמון, אך ללא ויתור.

חינוך. חינוך למידות טובות ודרך-ארץ צריך לעמוד במרכז סדר היום של החינוך של מוסדותינו, ולא כערך-מוסף בלבד.

תורה לשמה. די לתחרותיות. לא לומדים בשביל ציון טוב, גם לא כדי שלמוסד יהיה שם טוב, ואפילו לא במטרה שהתלמידים יתקבלו בישיבות טובות. לומדים תורה לשמה. לומדים כדי להתחבר עם הקב"ה ולקיים מצוותיו כי הם חיינו. אין ספק, כל עוד מדובר בילדים קטנים ראוי לעודדם באמצעות פרסים וכו', אך זה רק כאמצעי זמני בדרך לחינוך לתורה-לשמה.

תפילה. לומר כל מילה בנחת ובכוונה, לא במרוצה "כדי לגמור" אלא להרגיש את הזכות והאושר שיש לנו לדבר עם הבורא-עולם, ולשפוך את ליבנו אליו. בשעת התפילה נעמיד מולנו את צער השכינה, וננסה לנחם אותה.

חופש. אולי הגיע הזמן לבטל/לשנות את המושג! בישיבות בנוסח "זילברמן" אין חופשות, והם מצליחים דווקא טוב. מתרגלים. זה לא סוף העולם – הכל תלוי בראש. תשרי וניסן מְסַפְּקִים בלאו-הכי זמן לא מעט להתרעננות, וגם אחרי תשעה-באב ניתן להקדיש פרק זמן קצר של כמה ימים מקסימום להתרעננות, אך לא "חופש ה-ג-ד-ו-ל".

הבה נתקן את הנצרך תיקון, ואז נבקש מהשי"ת: אנא שלח לנו כבר את משיח צדקנו!!!

ידידים יקרים! הרבה יותר נוח ונחמד לכתוב מאמר שתכליתו לעודד ולהעניק שמחת-חיים, אך לפעמים חייבים גם לכתוב באופן נוקב...

ידידים יקרים! מסורת לנו מדורי-דורות ש"אין פורענות באה לעולם אלא בשביל ישראל" (יבמות סג.) וכאשר אין ישראל מתנהגים כראוי, אזי הרבה שלוחים למקום...

בעבר כבר התייחסנו בהרחבה להתפשטות נגיף ההתבוללות בקהילות יהודיות בחו"ל, כאשר מדובר באחוזים מסמרי-שיער. לפעמים זה מגיע ליותר מ-70% ההתבוללות כשלעצמה מסוכנת לעם-ישראל, ואין כאן המקום להאריך בנושא.

אך מה לנו לחפש בעיות בחוץ, כל עוד לא סיימנו לתקן במחנה פנימה?

וכי לא הופינו מספיק כדי שבאמת נתעורר? נכון לרגע כתיבת השורות התפשט הנגיף-הסיני ב-210 מדינות בעולם; מספר החולים עומד על 2,491,325; מספר המתים 170,634. ושמא חלילה עוד היד נטויה. בתוך הרשימה הזו כלולים כל-כך הרבה צדיקים! תלמידי-חכמים מופלגים! ועוסקים בצורכי ציבור באמונה!

ולכל ההתרחסות המטלטלת הזו יש מטרה מאוד מוגדרת: "בשביל ישראל!"

* * *

ברור שלא נעשה את הטעות ונסתפק בהאשמת אחרים, אלא להיפך: "נְחֻפְּשָׁה דְרָכֵינוּ" (ואיכה ג, מ) נבדוק את דרכי ההתנהלות שלנו = 'דְרָכֵינוּ'. ולא נסתפק בבדיקה שטחית, אלא כלשון הפסוק 'נְחֻפְּשָׁה', נחקור לעומק!

אם נצעד בדרך זו נזכה לגלות שכל הירידה לא הייתה אלא לצורך עליה! ואולי כבר נזכה סוף-סוף לגאולה השלמה!

לפני שניגש ל"רשימת המטרות" שלנו, עלינו להבהיר לעצמנו יסוד חשוב: המצב הנוכחי לא דומה לשום מצב שהכרנו בעבר. ואם-כן, החיזוק הפעם לא יכול להיות דומה לחיזוקים שעשינו בעבר. הפעם עלינו להיות אמיתיים עד קצה האחרון, שהרי כדי למצוא חן בעיני השם לא נוכל באמצעות שקרים חצאי-שקרים או דמיונות. "שֶׁקֶר שְׁנֵאתִי" אמר השם, אך לא די בכך – אלא: "וְיִאָּתַעַבְהָ" (תהלים קיט, קסג) ולכן, כדי להגיע אליו, אפשר רק באמצעות אמת מזוקקת. כלומר, לעמוד מול המראה ולבחון את עצמנו ואת מעשינו על-באמת.

להלן רשימת נקודות שלענ"ד מצריכים תיקון דחוף והכרחי:

* * *

שנאת-חינם. בראש וראשונה דורש תיקון נושא שנאת-חינם. אין היתר לשנוא אף יהודי, גם לא את הרשע לתאבון. על כל אחד צריך לחפש איזושהו צד-זכות. את השנאה נשמור לכוחות הרוע ועמלק. וכבר הרחבנו בנושא פעמים רבות ממקורות חז"ל וכו'.

זוהי סוגיה שחשוב ללמוד אותה בכל בתי המדרש ומוסדות החינוך. צריך ללמוד כיצד אוהבים כל יהודי, ומי שאיננו מסוגל או לא רוצה לעמוד בתנאי סף זה, שיעשה טובה לעצמו

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il